

”Sex och våld säljer”

Det har skvallrats friskt i Läkartidningen på Internet under fjolåret. Den lösmyste doktorn som så gärna delger patienternas vanor avseende såväl alkohol, mer alkohol som diet skriver ner lustigheterna i livet i en pärm. När det sedan är dags att skvallra/författa kommer den väl till pass.

Men vem är han?

Jag bokade en tid. På konditori. Först senare insåg jag vilken riktig satsning det var.

Han står i bullekön med en karamellfärgsrandig londonsjal runt halsen.

Jag möter den legitimerade lekaren, läkaren och författaren Rickard Fuchs.

Författaren hade han aldrig tänkt bli och ingen önskan hade han att vara rolig. Nej, fotbollsspelare var ett yrkesval som fascinerade, berättar han medan han stärker sig med en första kopp kaffe.

Om läkarstudierna är en bra grund för humor vet han väl inte men han har tjänstgjort som både distrikts- och studentläkare samt inom företagssvården. I 18 år.

– Sen gick jag hem, sammanfattar han sin tid inom allmänmedicinen.

– Faktum är att efter första boken, »Visst är ni sjuk!», var jag om möjligt ännu tråkigare än innan för jag skulle minsann visa att när jag är doktorn så är jag otroligt seriös och tar allt på allvar. Jag strävade aktivt mot att som doktor vara tråkig – jag har ju en naturlig fallenhet för detta. Jag ville inte att patienterna skulle se mig komma in som någon pajas. Och detta fungerade. Jag tror inte det var någon patient som tyckte det var särskilt kul med mig.

– Men nu känner jag mig lite som doktor igen eftersom jag är ute på sjukhusen och föreläser under temat »kommunikation och relationer i sjukvården». På svenska »hur man skall vara respektive inte vara mot patienter».

– För att hålla dem vakna blandar jag in lite lustigheter i det allvarliga ämnet. Men det är roligt och jag är engagerad i det eftersom jag för en massa år sedan var patient och då insåg att allt inte är som det skall i läkar-patientrelationen.

Föreläsningarna har ägt rum i Stock-

holms läns landstings regi. Ringarna har nu blivit fler och större på vattnet, och andra landsting har hört av sig i samma ärende.

– En millimeter ny karriär ser jag där, men vad jag skall bli när jag blir stor vet jag inte. Möjligen skall jag bli dagmamma. Om det nu räknas om karriär, jag vet inte. Den store pojken som bor och jobbar i Paris är gravid (sic! uppslag till en fallbeskrivning). Ja, jag var borta den dagen på kursen!

– Kanske åker Catharina och jag ner och tar hand om barnet. Det vore roligt fast samtidigt kan man inte ha förlagsverksamhet om man skall vara dagmamma. Jag skulle förstås kunna sitta i Paris och skriva en ny bok. Fransmännen som inspirationskälla är nog en guldgruva.

Vilket är svårast: att vara rolig eller att skildra Norénmörkret?

– Självklart att vara rolig. Det här är ett ämne som jag har funderat över. För jag berätta en historia? Hasse Alfredson har berättat den först.

En komiker hade bestämt sig för att skriva en bok och han kallade därför till presskonferens.

Jag skall skriva en bok, sade han.

Åh, va kul, sade alla journalisterna. Det kommer att bli en jätterolig bok.

Nej, sade han. Jag tänker skriva en väldigt seriös och tragisk bok.

Jaha, sade journalisterna. Varför det?

Ja, det här är ju min första bok så jag tänkte att jag väl skulle börja med det som är lättast.

– Detta är en story som jag av naturliga skäl tycker om. Tacka fan för att det är svårare att vara rolig!

– Gå t ex in i en bokhandel och fråga: Var har ni era seriösa romaner? Jo, dom har vi på de här åtta hyllkilometerna, blir svaret. Och var har ni humorhyllan? Ja, den är längst bak, längst in i hörnet – bakom sport och fritid. Och där står fyra pocket.

Vad innebär begreppet humor?

– Det vet jag inte. För det första är det olika för olika människor – vi skrattar åt olika saker. Jag kan inte hitta någon bra definition.

– Jag får brev från sjuka människor som har läst mina böcker och som säger att »när jag läste det eller det mätte jag bra och jag glömde min sjukdom». Sådant gör mig mycket glad. Då känner jag att böckerna har ett existensberätti-

gande alldeles oavsett försäljning, recensioner eller inte recensioner.

På bokmässan i Göteborg för några år sedan skulle Richard hålla ett anförande med titeln »Är det fult att vara rolig?», och han kom fram till att det är det! Och kanske inte bara fult – det är svårt också.

– Jag hade då pratat med ett gäng humorister ett par veckor tidigare för att höra vad de tyckte och om de hade blivit utsatta för kommentaren att det är fult att vara rolig. Det hade ju de flesta varit med om på ett eller annat sätt. Sven Melander hade ett så bra svar. Han berättade att om man intervjuar två människor inför en eventuell anställning och den ena är rolig och den andra inte är det, så väljer man den som inte är rolig för den som är rolig är antagligen alkoholist.

– Nej, jag skulle ha skrivit 20 romaner och sedan givit ut »Visst är ni sjuk!» Då hade jag varit mycket duktigare i recensenternas ögon, om nu det är något att sträva efter, säger Rickard och fyller på i Gustavsbergsporslinet.

– När jag kom med min första seriösa roman för ett antal år sedan – »Fölungen» – så fanns det personer på de stora tidningarna som på fullt allvar menade att »det vore tjänstefel att recensera din roman», dvs jag är en rolig doktor och kommer jag och skriver seriöst så räknas inte det.

I »Fölungen» är handlingen förlagd till USA och rör ett barn som är född med ett svart hästhuvud. Det är det enda som är märkligt, allt annat är realistiskt. Man får följa barnets uppväxt. Det är en dramatisk berättelse och har att göra med folks reaktion mot någon som är avvikande.

– Den här boken är ett hjärtebarn av allt jag gjort, säger Rickard.

Är du disciplinerad när du skall skriva en bok? »Deadline den 20», säger förlagschefen Fuchs med sträng röst till författaren Fuchs.

– Ja, ganska. Om jag lägger fram papper och penna men inte skriver ligger pappret där blankt och stirrar på mig. Så en viss disciplin har jag. Däremot:

a. tycker jag det är roligare att gå ut och dricka kaffe, och

b. vissa dagar känner man att det bara inte går. Då är det ingen idé att forcera. Men även om jag skulle göra det så märker inte min fru, som läser allt, någon skillnad!

Behöver du aldrig »kill your darlings»?

– Jag gör inte det. När jag har skrivit klart, läst igenom, suddat här och där så ändrar jag inget mer. Sedan vill jag inte ha med det att göra. Läsaren får förkasta det jag skrivit eller ta det till sig.

– Däremot sätter jag alltid upp stolpar och ju utförligare de är, desto bättre blir det färdiga manuset.

– De tre romanerna jag skrivit har krävt mycket förarbete. Massor av research och stolpar, struktur, skelett. Men däremot tror jag inte på författarkurser. Det här att på sidan 18 skall det vara lite våld och på sidan 56 lite sex. Jag tror på att skriva utifrån vad man själv känner, tycker och vill. Sedan är det inte så dumt med lite talang för skrivande. Och lite äkta känsla, vad det än gäller här i världen.

Årets bok »Lycka! – En rolig och tankvärd bok om lycka» har fått en hel del goda recensioner. Man har sagt att det här är tankvärt. Roliga berättelser är blandade med funderingar om vad lycka är och om den eventuellt är till salu.

Lycka! Är det en trend som du fått nys om?

– Nej, jag känner inga trender. Det här tror jag att man skulle kunna göra något kul av, tänker jag. Ibland kanske det stämmer med någon tidsanda och ibland inte ett smack.

– Det finns tacksamma ämnen: lycka, hypokondri eller svensk eller släkt, alla har vi väl haft ett h-e med våra släktingar någon gång!

Vad förnöjer dig själv?

– Vi skall ta med det som går att trycka, antar jag. Ja, då blir det ingenting kvar. Nej, faktum är att vad som förnöjer mig väldigt mycket det är att gå ut och dricka kaffe. Faktiskt. Vi jobbar hemma, alltså är man alltid på jobbet. Kul att gå ut.

– Jo, fika, film, musik och böcker och vara med Catharina och barnen – allt låter töntigt och väldigt spännande.

– Jag har så enkla nöjen. Men det är kul att dricka kaffe!

Jag tror inte att folk tror dig!

– Då tar jag tillbaka allt jag sagt tidigare och så börjar vi om.

»Mina huvudintressen är grekisk poesi. Det tycker jag är viktigt därför att där får man fram väldigt mycket om döden.

Sen är jag road av gamla antika kyrkfönster i Sydeuropa och att åka runt och katalogisera dem.

Jag har i många år brevväxlat med några nobelpristagare. Jag hjälper dem i kemi därför att detta ämne förstod jag inte ett dj-a dugg av i Norra Real. Jag vet fortfarande inte vad de där bokstäverna

står för och så var det plus och 2:or längre ner och vatten på slutet – men jag hjälper ofta nobelpristagare i kemi. Per post för jag hinner inte träffa dem.

Sedan håller jag ju på mycket med hieroglyfer förstås.

Det kanske var du som . . . , undrar jag förnytt.

Ja, det var det men det är inte mycket att tala om. Nej. Men det var faktiskt jag.

Så hjälper jag ju dom som har det svårt också. Det gör jag. Väldigt mycket. Jag åker runt och klappar fattiga barn på huvudet och så fort det är katastrof någonsans är jag med på bild och brukar skicka ner t ex slipsar. Jag har många gamla slipsar. Hellsiden, och dom brukar jag skicka till jordbävningsområden.

Sedan jobbar jag framför allt för FN förutom när jag rullar in mig i gamla täcken på vinden och ligger där och tänker mycket på existentiella problem. Sartre et moi.

Världsfred tar jag mig också an. Dessutom är jag astronom eller astrolog. Jag blandar alltid ihop det där men det är någonting jag är i alla fall. Som är svårt. Och det ägnar jag mycket tid åt. Och sen så gör jag en hel del gott i det tysta, i första hand marsipan, som jag gör i smyg.

Jag har en världsomfattande förgrening som sprider sig om ett virus och drar i många trådar och egentligen är jag en sk grå eminens på några ställen. Kan-ske mer grå än eminens egentligen. Det skulle t ex inte falla mig in någon dag att sätta mig ner och dricka kaffe och bulle för det har jag inte tid med. Det är ytligt och banalt. Jag skyr allt som är ytligt, banalt och roligt. Utan vad jag tycker om är tråkigt, tragiskt och seriöst.

Så är jag intellektuell och ägnar mig mycket åt de höga konsterna. Senast jag sov var 1957.

Rickard Fuchs, legitimerad lekare, läkare och författare.

För övrigt spelar jag första fiol i symfoniorkestern. Jag blåser i den för vinnande av tid. Hela mitt liv är högkvalitativt, kan man säga. Ja, jag glömde att säga att jag forskar. Jag är ju läkare också men har tyvärr tackat nej till nobelpriset. Jag tycker på något sätt att det bli ett sånt ståhej och fracken sitter illa.

Men, om min forskning vågar jag säga att den har varit banbrytande för mänskligheten under många år och kommer att vara det under många år. Samtidigt är mitt adelsmärke en lågmäld och ödmjuk profil.

Jag är filantrop också. Skänker undertröjor till katastrofområden och tvekar inte att skicka iväg dem om någon annan står för portot.

Att kaffe och bulle skulle ge mig någon särskild njutning, som jag tidigare nämnde, var naturligtvis ett skämt. Och skämt tycker jag väldigt illa om. Humor överhuvudtaget.«

. . . det finns folk som låter så här och dessutom folk som skulle kunna ta detta på allvar.

Rickard Fuchs har skrivit 27 böcker översatta i 14 länder. Vad kommer nästa bok att handla om?

– Vet inte. Jag har en idé för första gången till en non fiction-bok om ett ämne som har engagerat mig mycket. Jag har kommit till stolpstadiet. Jag tycker det är ett intressant ämne, men jag är osäker på om någon annan tycker samma sak.

Tidigare sade du att bara du själv tyckte att det var bra så räckte det.

– Jo, det är klart, men jag ser ju också risken att jag får köpa upp hela upplagan själv. Men då får jag åtminstone rabatt, för jag känner förläggaren.

Marita Önnaby